

9 mei 1961

U 5444/61 - C 46 - P1/PS9.

127 10045/17

Land :

Groot-Brittannië.

Onderwerp :

Groot-Brittannië en de E.E.G.

GEHEIM

Referenties :

Datum van
waarneming :

Begin mei 1961.

Bron :

Betrouwbaar.

Informatie :

Van Britse gezaghebbende ambtelijke zijde.

Opmerkingen :

Verzonden aan:

de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIMGROOT-BRITANNIE EN DE E.E.G.

Op 25 april j.l. heeft MACMILLAN enige vragen beantwoord omtrent de Britse positie ten aanzien van de E.E.G. Zijn antwoorden werden in parlementaire kringen uitgelegd als ontwijkend en inhoudend dat de Britse regering haar negatieve houding niet had gewijzigd.

Volgens Britse gezaghebbende ambtelijke kringen moet men onderscheidt maken tussen twee aspecten, n.l. de negatieve houding van de regering en de toenemende bezorgdheid van de regering zelf enerzijds en de duidelijk toenemende druk van vooral industriële en financiële kringen in Engeland, anderzijds. Door financiële kringen in de City van Londen is de aandacht van de regering de laatste tijd herhaaldelijk gevestigd op het feit, dat, dank zij de enorme investeringen van de Britse industrie in de E.E.G.-landen (vooral het miljardproject van de I.C.I. voor Rotterdam heeft de City diep geschokt), de Britse industrie langs eigen weg tot de E.E.G. toetreedt door binnen de tariefmuren van de E.E.G. te produceren; en dat ten gevolge van deze ontwikkeling het Verenigd Koninkrijk grote economische voordelen moet derven welke nu ten goede zullen komen aan de landen waar de fabrieken worden gebouwd en die de arbeidskrachten zullen leveren en in vele gevallen het transport voor zowel grondstoffen als eindproducten zullen verschaffen. Juiste getallen zijn niet bekend, maar de bedragen welke de Britse industriëen reeds in de E.E.G. hebben geïnvesteerd (de £100.000.000 van de I.C.I. niet meegerekend) worden op niet min-

der dan £125.000.000 geschat. Bovendien bestaat er gevaar, dat de Britse industrieën, die filialen hebben opgericht of zullen oprichten in de E.E.G., dezelfde producten welke zij in Groot-Brittannië fabriceren goedkoper zullen kunnen produceren dan in Engeland zelf (zoals bijvoorbeeld in Italië en Nederland), en dat zij gunstiger op de wereldmarkt kunnen concurreren vanuit hun E.E.G.-bedrijven dan vanuit de moederbedrijven in Engeland. De grote en efficiënte boerenbedrijven in Engeland zijn eveneens begonnen hun bezwaren prijs te geven en verklaren thans, dat het mogelijk is een oplossing te vinden voor het verschil tussen het protectiestelsel van Engeland (d.w.z. regeringssubsidie) en dat van de E.E.G.

Verder is er sprake van druk van buiten. Het is in ambtelijke kringen bekend, dat Denemarken herhaaldelijk aan de Britse regering heeft doen weten, dat, indien Engeland tot de E.E.G. zou toetreden, Denemarken dit voorbeeld zou volgen; maar dat, indien Groot-Brittannië tot het inzicht begon te komen, dat toetreding onvermijdelijk was, de stap zo spoedig mogelijk moet worden genomen.

En daar zit volgens Britse ambtelijke kringen de moeilijkheid. Er zijn duidelijk tekenen, dat de Britse regering begint te vrezen, dat zij geen andere keuze zal hebben dan toetreding, wil zij de wankelende en weinig dynamische economie van Engeland een nieuwe impuls geven. Maar zij vreest dat, indien zij haast wil maken, dit betekent dat het initiatief van Engeland zelf zou moeten komen, hetgeen niet slechts de indruk zou wek-

ken dat Engeland, na onredelijk lang gewacht te hebben, met de pet in de hand zou komen bedelen aan de voordeur van de E.E.G., maar ook dat Englands onderhandelingspositie aanzienlijk verzwakt zou worden en zij veel meer moeite zou hebben om vanuit een zwakke positie concessies van de E.E.G. af te dwingen.

Dit laatste verklaart waarom MACMILLAN in het parlement onmiddellijk koud water goot op voorstellen dat Engeland zou toetreden. Hij was erg vaag in zijn antwoorden (en zelfs conservatieve Lagerhuisleden beginnen zich er aan te ergeren, dat MACMILLAN ten aanzien van de positie tegenover de E.E.G. geen klare taal wil spreken), maar hij maakte duidelijk de indruk dat de regering nog niet geraed is en zelf het tempo wil bepalen.

Gezien het bovenstaande was het voorbarig van de doorgaans uitstekend ingelichte conservatieve courant The Daily Telegraph op 29 april te berichten, dat volgens haar Europese correspondenten de kogel door de kerk was en de Britse regering zou hebben besloten het Verdrag van Rome te ondertekenen. Er is een methode om onmiddellijk de juistheid van berichten omtrent Engeland en de E.E.G. te toetsen. Elke ontwikkeling die zelfs maar op de geringste wijze op toenadering tussen de E.E.G. en het Verenigd Koninkrijk zou kunnen duiden, wordt onmiddellijk en met onfatsoenlijke felheid door het eveneens goed ingelichte dagblad The Daily Express aan de kaak gesteld. - Het gehele personeel van The Daily Express, van de hoofdredacteur tot de verslaggevers toe, heeft opdracht van Lord BEAVERBROOK om

bovenal op dit onderwerp het oog te houden, en alarm te slaan, zodra zich tekenen voordoen die er op wijzen, dat Groot-Brittannië zich met de E.E.G. gaat encaïlleren.

Welnu, op 29 april zweeg de Express als het graf. En de heer MAUDLING, Minister van Handel, haastte zich te verklaren, dat Engeland niet een besluit had genomen, zoals bericht in The Daily Telegraph. Hierop ontstak The Telegraph 1 mei in woede, erkende dat het voorbarig was geweest, maar ging tegelijkertijd de regering te lijf met de beschuldiging, dat zij het land onkundig liet van haar werkelijke positie.

Van Britse ambtelijke zijde werd bevestigd, dat er geen besluit was genomen. De Britse regering begint steeds meer tot het inzicht te komen, dat zij geen keuze meer heeft, maar dat zij om prestigeredenen en om haar onderhandelaarspositie niet te verzwakken zelf het tempo wil bepalen en wil trachten te vermijden, dat het zelf het initiatief moet nemen.

Volgens Britse politieke kringen blijft de kwestie zeer netelig van binnenlands politiek standpunt beschouwd. Maar zij geloven niet, dat er effectieve rebellie onder de conservatieven zou uitbreken. Het is evenmin waarschijnlijk, dat Labour collectief verzet zou aantekenen, ofschoon natuurlijk de vakverenigingen zouden eisen, dat de rechten van de Britse arbeider gerespecteerd zouden worden bij eventuele toetreding van Engeland tot de E.E.G.

Op 3 mei had te Londen een conferentie op ambtelijk niveau plaats tussen een delegatie uit Frankrijk onder leiding van de heer WORMSER met vertegenwoordigers van de Britse regering over de kwestie van de E.E.G. Volgens een der Franse advi-

seurs waren de landbouwmoelijkheden hoofdpunten van de bespreking, doch er is ook gediscussieerd over de kwestie van de positie van Zweden, Oostenrijk, Finland en Zwitserland, de neutralen, indien Engeland, zeker gevolgd door Denemarken en hoogstwaarschijnlijk door Noorwegen, tot de E.E.G. toetreedt. Volgens deze zelfde zagsman hadden de leden van de Franse delegatie allen zeer sterk de indruk, dat er een gunstige verandering in de houding van de Britse regering is gekomen.

Begin mei 1961.